

Austatud daamid ja härrad, lugupeetud kultuuriavalikkus!

Eesti Kultuuriseltside Ühenduse nimel on mul au astuda täna teie ette, et ka seltsitegelaste nimel tähistada– Karl August Hermann – 175. sünniaastapäeva. Astudes tagasi ajaloos ja vaadeldes Hermann elutööd, ei näe me pelgalt ühe isiku biograafiat, vaid terve rahvuse ja iseseisva ühiskonnaelu ülesehitamise lugu.

Tema rolli meie rahvuslikus seltsiliikumises on võimatu üle hinnata. 19. sajandil ei olnud seltsid lihtsalt ajal vaba aja veetmise vormid; need olid meie esimesed rahvuslikud institutsioonid, kodanikuühiskonna häll ja tulevase omariikluse vaimne vundament.

Erilist tähelepanu väärib aga tema viljakas töö Vanemuise seltsis, mis oli toona meie rahvusliku liikumise ja kultuurielu vaieldamatu lipulaev. Hermann ei panustanud üksnes seltsi üldisesse juhtimisse, vaid seisis aastaid ka Vanemuise koori dirigendi puldis. Vanemuise seltsi ja koori kaudu näitas Hermann igapäevaselt praktikas, kuidas muusika ja seltskondlik ühistegevus suudavad liita inimesi ning tõsta rahva eneseteadvust. Ta teadvustas, et rahvuskultuur ei saa püsima jääda üksikute haritlaste õlule, vaid see vajab laiapõhjalist, organiseeritud ja teadlikku kandepinda ühiskonnas.

Kuidas seostub see ajalooline pärand aga tänapäeva eesti kultuuriga?

Võib julgelt väita, et Eesti Kultuuriseltside Ühendus ja kõik meie liikmesseltsid üle kogu Eestimaa on Karl August Hermann poolt algatatud protsesside otsesed edasikandjad. Tänapäeva globaalses ja kiiresti muutuvas infouhiskonnas on rohujuuretasandi kultuuritegevusel kanda sama kaalukas roll kui Hermannil päevil. See on lüli, mis seob meie ajaloolise mälu ja traditsioonid kaasaegse kultuuripraktikaga.

Hermann tegevus tuletab meile meelde, et kultuur ei ole midagi iseenesestmõistetavat. Iga kooriproov, iga koduloo uurimus, iga seltsi kokkusaamine ja iga uue omakeelse termini kasutuselevõtt on aktiivne osalemine rahvusliku identiteedi loomes.

Tänapäeval räägime me sageli kultuuri rahastamisest, riiklikest institutsioonidest ja kultuuripoliitikast. Ent Karl August Hermann 175. juubel on õige hetk meelde tuletada, et kogu selle ametliku struktuuri all tuksub vabatahtliku kultuuritegevuse ja seltsiliikumise süda. See on seesama süda, mille rütmi aitas seada Hermann 19. sajandil koos Vanemuise ja teiste seltsidega. Tema pärandiks pole seega mitte ainult tema rikkalik muusikaline ja keeleteaduslik loome, vaid eelkõige arusaam, et iga kodanik on vastutav oma rahvuskultuuri säilimise ja arengu eest.

Tähistades täna Hermannii sünniaastapäeva, ei kummarda me üksnes mineviku ees. Me kinnitame oma valmisolekut hoida ja arendada eesti kultuuri sama pühendunult, süsteemselt ja avarapilguliselt, nagu tegi seda Karl August Hermann.

Täna teid tähelepanu eest!